

Diktátor dožil, Irak možno skončil

Názor

HN.HNONLINE.SK, 3.1.2007

Rozsudok nad Saddámom Husajnom a následnú popravu môžu spochybniť Rusi aj Nemci, Kambodžania aj Číňania, Kubánci aj bývalí "Čechoslováci". "Ich" zločincom sa totiž podobnej cti dostalo len čiastočne alebo vôbec nie. Takže kde ostala spravodlivosť?

Irak je umelo vytvorená krajina, ktorú vymysleli víťazné veľmoci z 1. svetovej vojny v riešení marazmu po rozpade osmanského impéria. Takých krajín ako Irak však vzniklo na troskách koloniálnych veľmocí viac. Do dejín vošiel známy výrok Winstona Churchilla, ktorý sa pochválil tým, že si raz poobede sadol za písací stôl a "vymyslel Jordánsko".

Irak však predstavuje štát, ktorému chýba test prežitia a je na tom nepomerne horšie ako Jordánsko. V tejto umelej konštrukcii sa nie veľmi v súlade so svojou vôľou zišli v jednom štáte moslimovia aj kresťania, Arabi aj Kurdi či Turkméni, ale hlavne šíiti a sunniti. Tieto posledné dve skupiny majú k sebe historicky podmienený vzťah, ktorý má blízko k živočíšnej nenávisti. A aby to nemali až také ľahké, žijú v krajine, ktorá po Saudskej Arábii súperí s Iránom o druhé najväčšie známe zásoby ropy na svete.

Dá sa teda povedať, že tyran je mŕtvy a nech žije tyrania? Áno, tyran je síce mŕtvy, ale tyrania bola už dávno pred jeho pádom a vydrží ešte dlho po ňom. A nielen v Iraku.

Keď koncom roku 2006 zverejnili v USA Správu o Iraku, svet spozornel: Žeby "Amíci" chystali pre Irak rovnako nepríjemné prekvapenie ako pre Severnú Kóreu či Južný Vietnam? Z týchto krajín, v ktorých intervenovali, sa stiahli po typicky americkom úsudku, že ak chcú severní Kórejčania či južní Vietnamci žiť lepšie, musia sa naučiť za seba umierať sami. Dôsledky boli pre obyvateľstvo Severnej Kórey a južného Vietnamu... no, smutné.

Kongresová správa o Iraku z konca roku 2006 medzi riadkami žiada to isté: pomôžme Iračanom odtiaľ - potiaľ. Uvádzajú sa náklady na vojnu v Iraku (2 miliardy dolárov týždenne!) a stúpajúci počet zabitých amerických vojakov (pred koncom roka 2006 už tri tisícky). Správa je, mimochodom, aj súborom čiastočne absurdných (celkovo 79) odporúčaní, v ktorých sa predkladajú rovnaké naivnosti, ako majú Američania vo zvyku prezentovať pri riešení arabsko-izraelského sporu.

Obsahuje vieru v dobré úmysly susedných štátov (vrátane Iránu), vyjadruje presvedčenie, že najlepšími inštitúciami na riešenie konfliktu sú OSN a Liga arabských štátov. Ohlasuje "novú diplomatickú ofenzívu". Situáciou po poprave Saddáma Husajna sa však táto správa nezapodieva a robí dobre. Obesenie diktátora je totiž iba epizódou v násilí, ktoré dnes produkuje celý Stredný východ. Pre vojenského hegemonu v tomto regióne je však príznačné, že za alfu a omegu úspechu sa považuje integrita Iraku. Tá integrita, ktorú bývalý americký minister obrany Donald Rumsfeld uviedol v zozname hlavných cieľov vojenskej intervencie USA v marci 2003.

Lenže to, čoho sa treba obávať po smrti Saddáma Husajna, je práve celistvosť Iraku. Irak už dnes existuje len na mape a na severe tohto štátu vznikol po r. 2003 de facto kurdský štát. Je paradoxné, že práve brutalita Husajnovej diktatúry bola garantom súdržnosti Iraku. A je tragédiou tejto krajiny, že jeho vodcom bol nielen diktátor a zločinec, ale aj štátnický babrák. Nie celkom sa poučil z politickej reality: kto si to "rozhádže" s USA a je taký hlúpy, že sa postaví na stranu ich nepriateľov, dokonca teroristov, veľmi rýchlo skončí. O tom sa presvedčili aj také supermanské štáty ako Nemecko, Sovietsky zväz či bývalá Juhoslávia a čosi podobné čaká zrejme aj Irak.

Takže, čo ďalej s Irakom? Žiaľ, natískajú sa nie veľmi optimistické podotázky: Čo so stáročia neriešeným násilím medzi hlavnými moslimskými prúdmi? Čo ďalej s intervenciou OSN (USA totiž dnes plnia rezolúcie jej Bezpečnostnej rady)? Čo s Iránom, ktorý v tieni irackého konfliktu finišuje so

svojím jadrovým programom? A čo s nešťastnou EÚ, ktorá opäť odmietla prevziať zodpovednosť za svoje "blízke okolie" a na ktorú, ako na prvú, doľahne bremeno prípadnej "vietnamizácie" irackej vojny? A hlavne: čo s Iračanmi, ktorí boli, sú a budú hlavnou obeťou politiky obeseného diktátora? Či sa to EÚ alebo USA páči alebo nie, iracká vojna už má svojho víťaza. Sú nim Kurdi, ktorí opäť dostali šancu na svoj štát.

Ivo Samson, analytik Slovenskej spoločnosti pre zahraničnú politiku